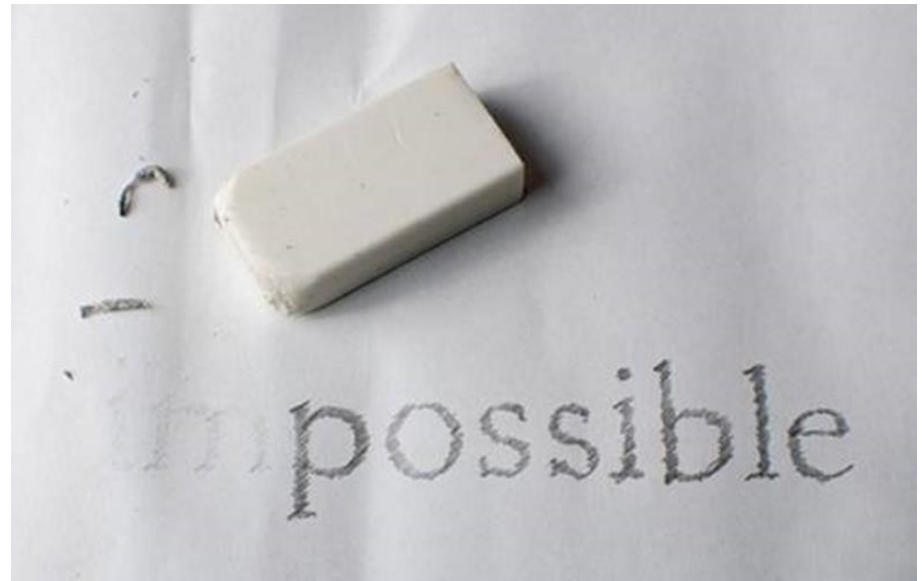

TRASTORNS DE L'ESPECTRE DE L'AUTISME. INTERVENCIÓ A L'ESCOLA

**CRETDIC TARRAGONA
MARÇ 2018**

DE QUÈ PARLAREM

- **Entendre per atendre**
 - Què és
- **Acompanyar en l'aprenentatge**
 - Factors de protecció
 - Principis d'intervenció
- **La família**

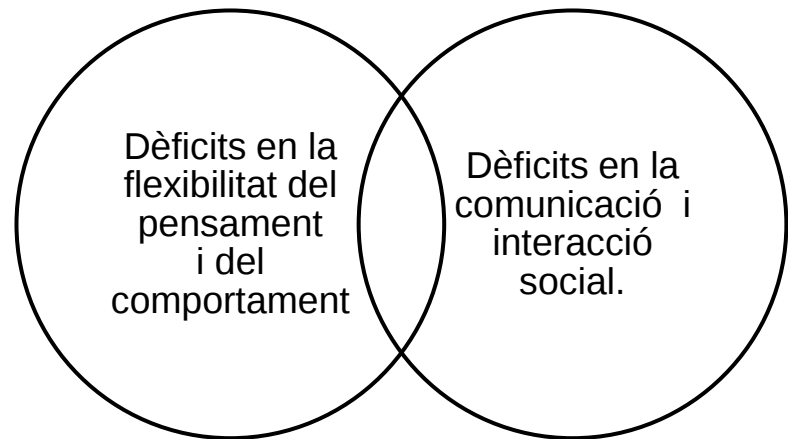

I. ENTENDRE PER ATENDRE

UNA MANERA D'ENTENDRE EL MÓN

Un trastorn del neurodesenvolupament?

- Comprensió dels processos cognitius i dels dèficits

Un trastorn de la capacitat de simbolització?

- Una estructura psíquica pròpia
- Una manera de defensar-se contra un món que percep invasor
- Sentiments de fragmentació, dependència, dolor, vulnerabilitat, dificultats per vivenciar pors pròpies i alienes ...

QUÈ ENS DIU L'ALUMNE AMB LA SEVA CONDUCTA

La conducta:

- És un missatge a desxifrar
- Té una funció de regulació
- La majoria de dificultats a la infància es manifesten amb problemes de regulació de la conducta ja sigui per inhibició ja sigui per explosió.

Més enllà dels comportaments observables els símptomes i les diverses formes de manifestar el malestar tenen una significació

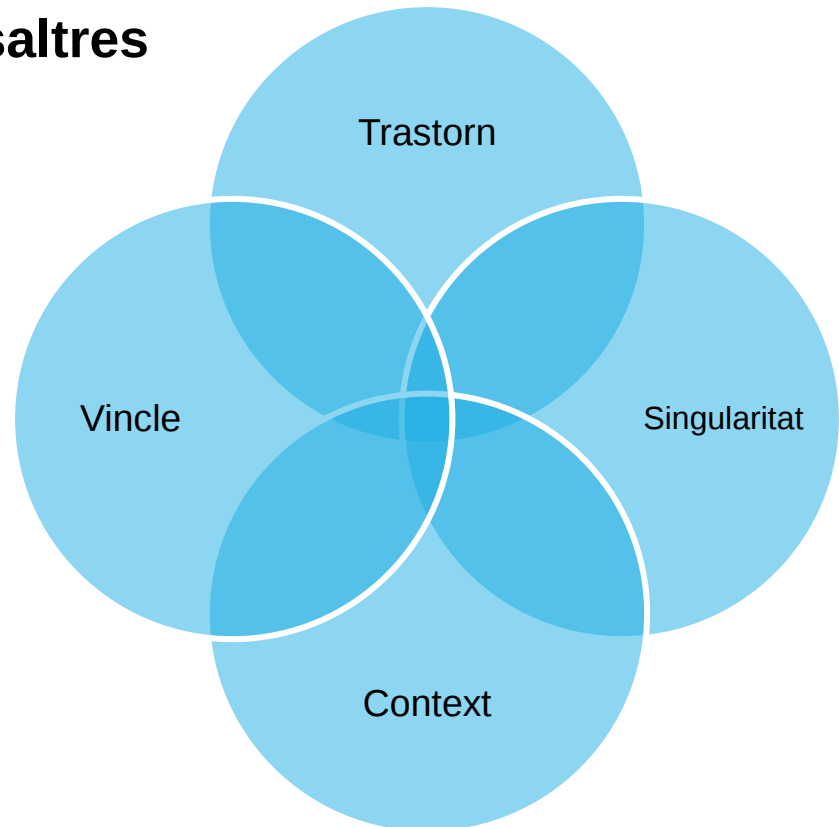
DE QUÈ DEPÈN

De les característiques del trastorn

De la singularitat de l'alumne

El vincle que estableix amb nosaltres

El context en que es produeix

PER ORIENTAR-NOS

Els malestars i símptomes no van adreçats als altres.

**La conducta i la seva significació són un missatge a interpretar.
Són la guia de la nostra intervenció.**

Els símptomes tenen una lògica pròpia però enigmàtica per a nosaltres.

Símptomes:

- **Repeticions:** veure passar el tren a la mateixa hora, repetir una frase,
- **Estereotípies:** aletejar, picar, cantussejar
- **Conductes:** marxar, agressions

“BUSCO UN GUIA QUE EM SEGUEIXI”

És el treball del nen el que ens ha de d'orientar

- Afavorir la producció espontània
- Ajudar a que a apareguin nous objectes i activitats del seu interès

https://youtu.be/Nskmiv_MNHI

Encara que la seva activitat no sigui productiva o socialment significativa el pot ajudar a regular-se

II. ACOMPANYAR EN L'APRENTATGE

L'INS: FACTOR DE PROTECCIÓ

Oferir un món organitzat, predictable i segur

Continuïtat i estabilitat. Marc referent estable (espais, persones ...)

Punts de referència clars.

Límits flexibles.

Fites sense dates, sense pressions.

Acollida i acompanyament.

ACTUACIONS EDUCATIVES

PROTECTORES (A. GALLARDO)

Es tenen presents els estats d'ànim dels alumnes

- Es promou la vinculació i la relació personalitzada: tutories, conversa, cercant el consentiment.
- Les actuacions de protecció i els límits són clars i consensuats.

Es planifiquen les mesures per la convivència

- Reflexió en un espai específic
- Reparació del que s'ha fet malbé (relacions, objectes)

Es planifiquen amb l'alumne les activitats diàries anticipant-les

- Per a que els alumnes puguin atribuir sentit i considerar-les reptes abordables, evitant els fracassos sistemàtics
- Properes a la realitat del context i als interessos del alumnes
- Manipulatives i funcionals. Que es puguin fer servir en diferents entorns.
- En les que l'alumnat ha de desenvolupar rols diferents
- Generen competències personals i socials.
- Es faciliten mesures de suport educatiu o psicopedagògic

ÀMBITS EDUCATIUS PROTECTORS

Vinculacions	Referents acollidors forts Respecte i afecte	Espai on m'acullen "Jo tinc" a l'escola persones en les que confio i que m'estimen i em posen límits si em passo.
Rols	Es promou el consentiment, la conversa, la participació i la responsabilitat	Espai on m'esperen i m'escolten "Jo soc" apreciat pels altres. Respectuós amb mi i amb els altres Disposat a responsabilitzar-me del que faig
Activitats (Bronfenbrenner)	Es proposen activitats funcionals que ajuden a generar sensació de valor personal i competències valorades socialment	Espai on tinc alguna cosa a fer "Jo puc" parlar d'allò que em preocupa o espanta. Buscar maneres de resoldre problemes, controlar controlar-me, trobar ajut quan el necessito. Puc fer les activitats que em proposen (Grotberg, E)

PRINCIPIS D'INTERVENCIÓ

Anticipar

- Que l'alumne conegui què passarà
- Que el docent conegui a l'alumne

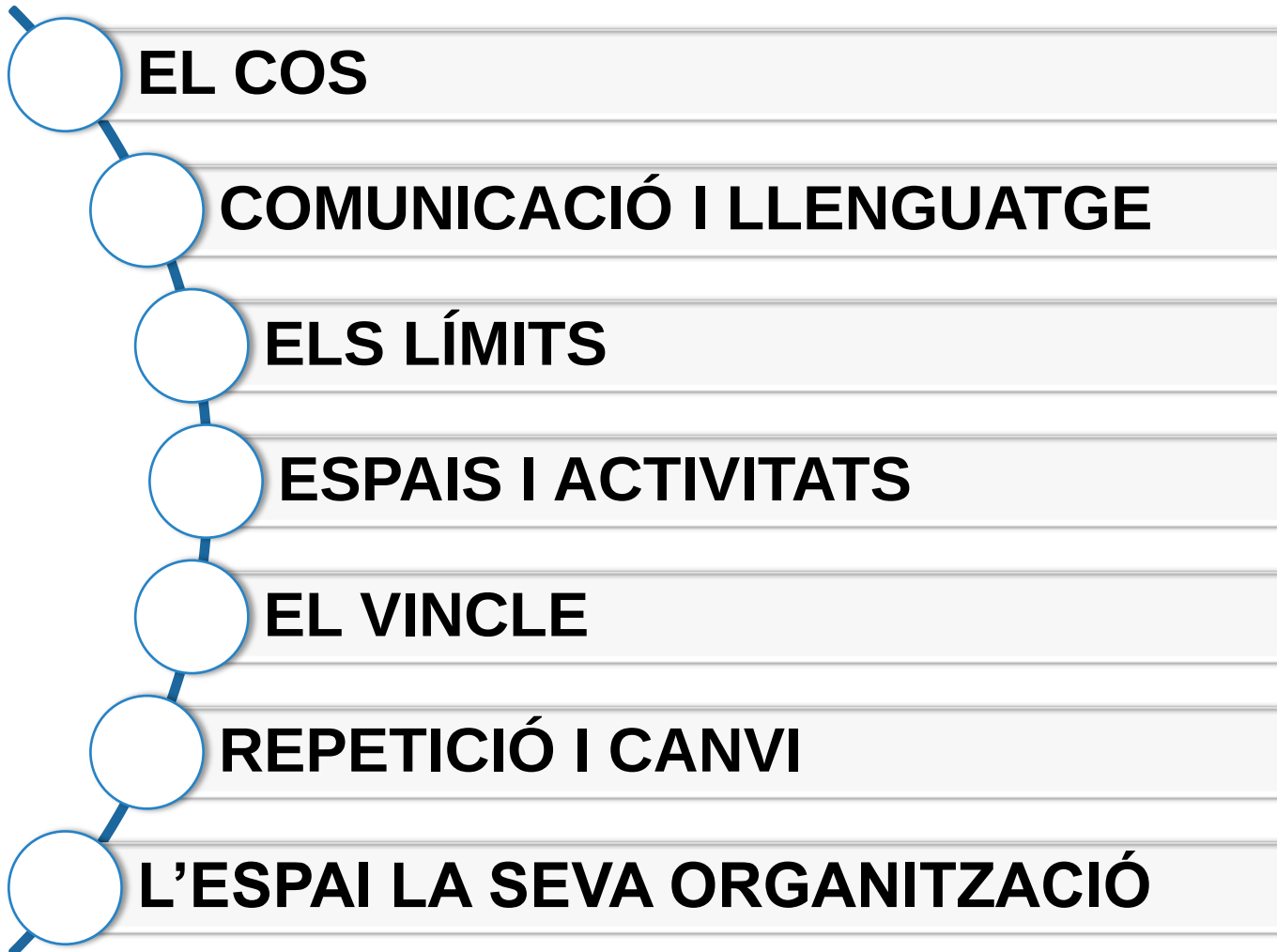
Alteritzar i singularitzar

- Trobar espais per conèixer l'alumne i afavorir el vincle
- Potenciar les activitats que incloguin els altres en la seva dinàmica
- Entendre i fer entendre les seves necessitats

Triangular

- Ajudar a construir un referent estable per a l'aplicació de la norma i la llei
- Desvincular l'aplicació de la llei de la relació tu-jo

ÀMBITS DE TREBALL (J. AMORÓS)

EL COS

Treball sobre la vivència i l'investiment del propi cos

- Hàbits d'higiene i de relació i habilitats del propi cos. Control esfínters
- Menjar i alimentació
- Treball de la sensorialitat

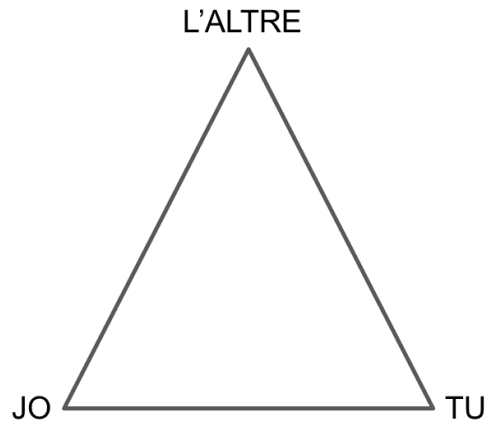
EL VINCLE

Construir amb ells una relació compartida. Acompanyament afectiu i de confiança.

- Possibilitat de vincular-se a persones significatives
- Ser sensibles a les eleccions vinculars i afectives

Continuïtat de persones significatives

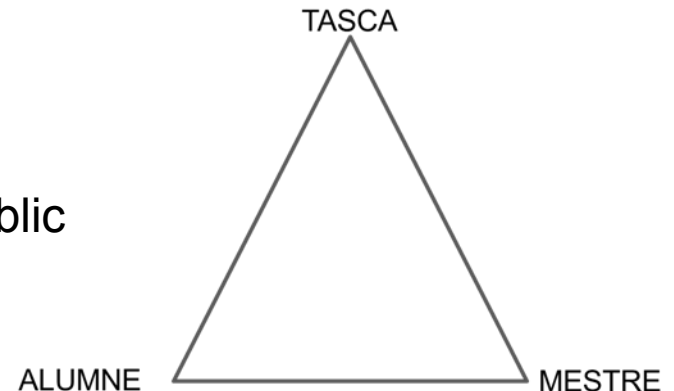
Pensar les transicions

Infància: temps d'afiançar el vincle

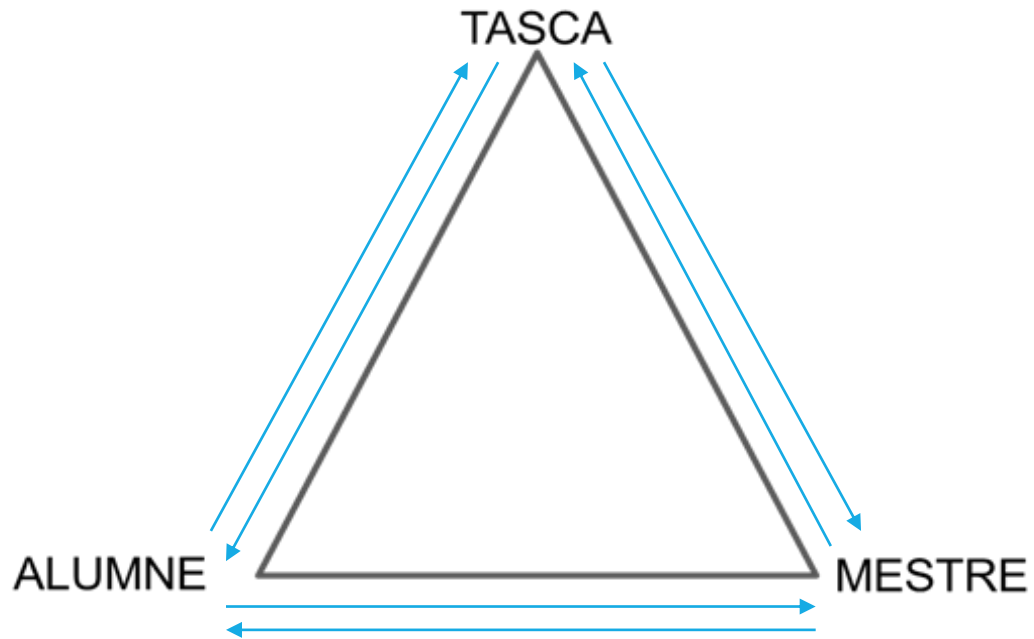
Segona infància: inici del treball d'elaboració mental per situar-se a l'edat adulta (físic, relacions afectives, pensament formal, relacions socials)

L'escola representa el pas de lo privat a lo públic

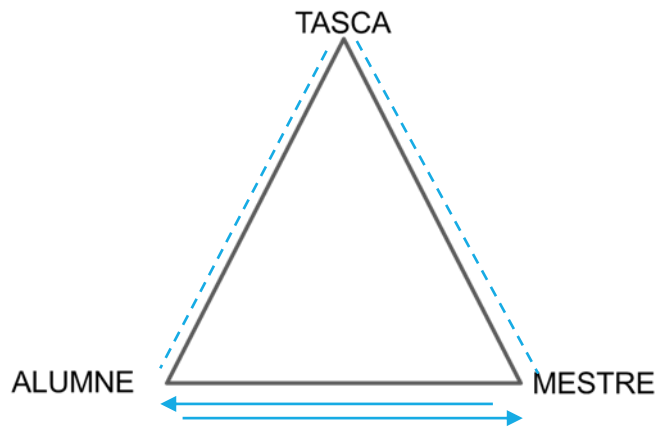

Què passa quan manca el lloc simbòlic des d'on elaborar els conflictes inherents al procés de desenvolupament personal i social?

VINCLE SEGUR

VINCLE AMBIVALENT (AMB POR A LA SEPARACIÓ)

- Diferenciar la tasca en petits passos independents
- Controlar el temps
- Jocs de tauler
- Donar-li encàrrecs temporals per ajudar el professor
- Comentaris explícits adreçats a l'alumne
- Mentalització: identitat, separació, independència
- Responsabilitzar-lo de tasques però no de persones (dominants)
- Treball amb grups reduïts
- Planificar les transicions
- Anticipar canvis
- Referent adult estable i disponible

ACTITUD A L'ESCOLA

Elevat nivell d'ansietat i incertesa
Possible absentisme

RESPOSTA AL PROFESSOR

Necessitat de guanyar la seva atenció
Dependència aparent del professor amb objecte de participar en l'aprenentatge
Hostilitat manifesta contra el professor quan senten frustració

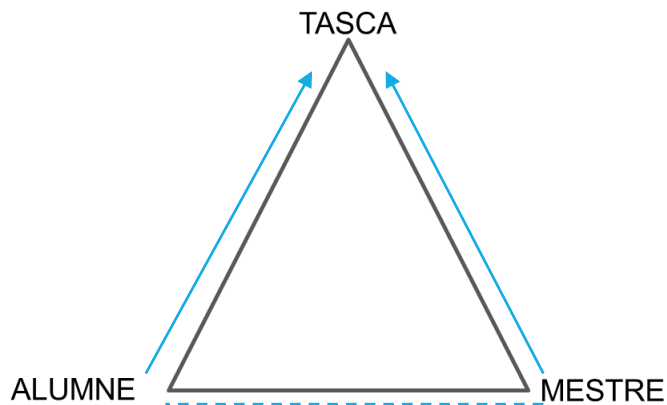
RESPOSTA A LA TASCA

Dificultats en la tasca si no es té recolzament
Incapaç de centrar-se en la tasca per por a perdre l'atenció del professor

DIFICULTATS I HABILITATS

El llenguatge pot estar desenvolupat però no guardar relació coherent amb el nivell de progrés
Nivell aritmètic baix

VINCLE EVITATIU (NO PODEN DEMANAR AJUDA)

- Tasques molt estructurades amb regles clares.
- Tutories entre iguals
- Anticipar i estructurar les classes
- Tasques poc imaginatives
- Reduir les tasques d'expressió oral o escrita.
- Mentalització
- Tasques hemisferi esquerre:
 - correcte/incorrecte; construcció d'estructures, operacions matemàtiques

ACTITUD A L'ESCOLA

Aparent indiferència font la incertesa

RESPOSTA AL PROFESSOR

Negació de la necessitat d'ajuda
Sensibilitat front la proximitat del professor

RESPOSTA A LA TASCA

Necessitat d'autonomia i independència del professor
La hostilitat cap al professor s'adreça a la tasca
La tasca funciona com barrera de seguretat emocional entre alumne i professor

DIFICULTATS I HABILITATS

Us limitat de la creativitat
Elevada probabilitat de fracàs escolar
Us limitat del llenguatge

VINCLE DESORGANITZAT

ACTITUD A L'ESCOLA

Ansietat intensa que es pot expressar en forma de control i omnipotència.

RESPOSTA AL PROFESSOR

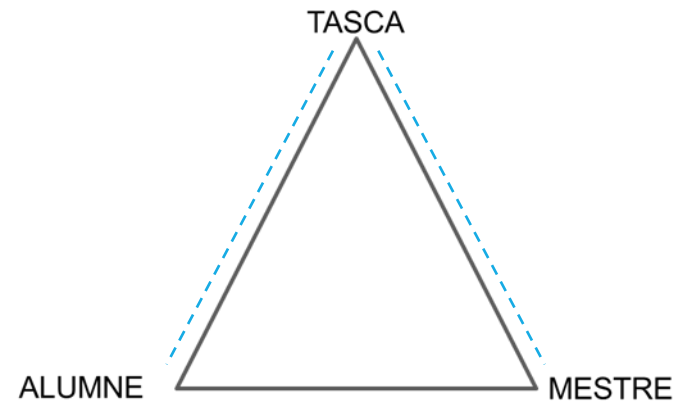
Gran dificultat per confiar en l'autoritat del mestre però capaç d'acatar l'autoritat de la direcció
Incapaç de permetre que li ensenyin o que el professor sabi més que ells

RESPOSTA A LA TASCA

Es un repte front la por a la incompetència provocada per sentiments d'indignitat
Dificultats per acceptar que no sap
Poden semblar omnipotents

DIFICULTATS I HABILITATS

Dificultats d'imaginació i creativitat.
Dificultats en pensament conceptual

- Identificació i inici de treball primerenca
- Rutina segura i predecible
- Contenidor físic. L'institut lloc segur
- Mentalitzar. Antecedents, conseqüents de la pròpia conducta i de la conducta dels altres
- Contenció emocional. Tutories personalitzades. Espais sense demanda.
- Xarxa de professionals. Regularitat en les trobades
- Espais de calma
- Preveure una rutina de seguretat

LA COMUNICACIÓ

Trobar la manera de comunicar-nos

- Saber respectar l'absència de desig de comunicar-se
- No anticipar-nos sistemàticament a les respostes
- Triangular

Promoure la verbalització:

- De les seves accions
- De les sensacions i l'objecte que les produeix. Fer-lo conscient d'allò que sent i fa.
- De les emocions que produeixen la relació:
 - A través de les sensacions,
 - Amb els objectes
 - Amb les persones

EL LLENGUATGE

Modulació de la cadència entre parla i silenci

El to (no massa imperatiu)

El tacte (no ser intrusius)

Volum

**Saber quan i com utilitzar sistemes de comunicació
alternatius**

REPETICIÓ I CANVI. ELS RITUALS

El que veiem

- Interessos obsessius
- Conductes i llenguatge rígides
- Utilització repetitiva d'objectes
- Resistència i angouxa davant el canvi

Què aporten

- Introdueixen temporització i un ordre en el temps. La vivència del temps.
- Reconeixement i diferenciació dels objectes
- Apaivagament de l'angouxa per la disminució d'imprevisibilitat dels esdeveniments i dels actes dels altres.

LÍMITS I NORMES

Tranquil·litzen. El protegeixen d'ell mateix i protegeixen els altres

Poques, clares, conegudes i explicitades

La regulació del temps i l'espai ajuda a apaivagar el malestar.

Posar un marc de regulació a la conducta desregulada

L'ESPAI INSTITUCIONAL ...

Acollidor i protector

- Espais
 - Comuns
 - Personalitzats
 - D'us compartit
 - Moviments i transicions
- Recursos humans i materials

... L'AULA

Estructura i organització

- Potenciem allò comú.
 - Fem grup (els alumnes)
 - Fem equip (els docents)
- Espais delimitats
 - De treball
 - De descans
 - De joc
 - De menjar
- Facilitadors de la comunicació i l'intercanvi
 - Espai en construcció

Accès al curriculum i participació

- Afavorir la participació en les activitats
- Potenciar els seus punts forts
- Recollir els seus interessos

El sentiment de pertinença és contenidor

III. LA FAMÍLIA

LA FAMÍLIA ...

Fases del dol (Josep Amorós)

- Negació
- Paràlisi
- Minimització
- Depressió
- Acceptació de la realitat
- Cerca de significats i explicacions
- Interiorització

.... LA RELACIÓ AMB LA FAMÍLIA

Reconèixer

Acollir

No culpabilitzar

Respectar el seu temps

Confiança i col·laboració

...OBJECTIUS

Trobar explicacions als símptomes i conflictes

Construir realitats i explicacions alternatives

Contextualitzar les situacions i conflictes

Aprofitar les capacitats de la pròpia família

Reconèixer les dificultats i abordar els malentesos

EL TESTIMONI. DONNA WILLIAMS

“NADIE EN NINGUN LUGAR”

Combinar i aparellar objectes

Creant ordre, es fa una representació simbòlica d'un món més comprensible.

Els comportaments estereotipats

Donen un sentiment de continuïtat. Els rituals asseguren que les coses poden seguir sent les mateixes bastant de temps i li permeten tenir el seu lloc, ubicar-se en una situació determinada.

Dibuixar cercles i línies de vora,

Serveix de protecció contra el que representa l'exterior d'invasiu.

Picar l'ullet repetidament

Permet ralentitzar les coses i els moviments i fer-les més fraccionades i més abordables. És com passar una pel·lícula a càmera lenta.

Encendre i apagar la llum té la mateixa funció. Fa les coses més fixe, més previsibles i segures.

Balancejar-se, espolsar les mans, colpejar-se el cap, picar sobre els objectes, picar-se a la barbeta....

Afluixar la tensió. Disminuir l'ansietat

Colpejar el cap contra la paret

Combat la tensió interior provocant un soroll sord i ritmat al cap.

La fascinació de los objectes de colors llampants y brillants

Permet tranquil·litzar-se i relaxar-se.

Els colors també són identificadors de determinades persones i situacions amb qui té afinitat. El color blau sempre representava la seva tia Linda, i la tela escoseca la seva àvia.

El contacte físic

El contacte era o bé sentit com un dolor o amenaça, o bé tolerat com si fora de fusta (com pentinar i fer pessigolles).

Explica que sent com si esperit abandonés el seu cos per a evitar ser ferida pel que la resta consideren una mostra d'afecte.

Quan no la tocaven no sentia aquesta actitud com indiferència sinó més aviat com una forma de respecte i de comprensió.

Fixar la mirada en l'espai o a través de las cosas, al temps que es fa girar un objecte

És un mitjà de perdre consciència. Fer-se desaparèixer en situacions extremadament angoixants.

Relació amb el menjar.

Menjar li fa por. Només menja aliments que li agrada mirar o tocar. També els que li produeixen una sensació agradable per la relació que hi estableix:

- Li agraden els conills de peluix, com que els conills mengen amanida, ella també en menja.
- Li agrada el vidre transparent. Com que la jalea s'hi sembla doncs en menja

BIBLIOGRAFIA

E. BOLEA, A. GALLARDO (2012) Alumnado con dificultades de regulación del comportamiento- vol.II Editorial Graó. Barcelona

ANSDOWN G. (2005), ¿Me haces caso? El derecho de los niños pequeños a participar en las decisiones que los afectan, Cuadernos sobre Desarrollo Infantil Temprano N° 36s, Fundación Vernard van Leer, La Haya, Países Bajos.

<http://webs.ucm.es/info/polinfan/2006/area-lectura/mod-1/Me-haces-caso.pdf>

Heather Geddes (2006) El apego en el aula. Graó. Barcelona

Donna Williams(2012) Nadie en ningun lugar. Ned Ediciones